

Cauza C-102/21**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

18 februarie 2021

Instanța de trimitere:

Tribunalul Administrativ, Secția autonomă pentru Provincia Bolzano (Italia)

Data deciziei de trimitere:

9 februarie 2021

Reclamantă:

KW

Pârâtă:

Provincia Autonomă Bolzano

Obiectul procedurii principale

Compatibilitate cu piața internă a unui ajutor pentru construirea de microhidrocentrale, acordat cabanelor și refugiilor alpine neracordate la rețeaua electrică; legalitatea recuperării ajutorului de către autoritățile naționale după expirarea schemei de ajutor a Uniunii

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 TFUE, în special a:

Regulamentului (UE) 2015/1589 al Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene [JO 2015, L 248, p. 9, denumit în continuare „Regulamentul (UE) 2015/1589”]

Decizia 2013/C 1/02 a Comisiei din 25 iulie 2012 privind autorizarea ajutoarelor de stat acordate în temeiul articolelor 107 și 108 din Tratatul FUE SA.32113

(10/N) (JO 2013, C 1, p. 7, denumită în continuare „Decizia privind ajutoarele SA.32113”)

Întrebări preliminare

1. Ajutorul autorizat prin Decizia Comisiei SA.32113 (2010/N) din 25 iulie 2012, în cuantum de 80 % pentru construirea de microhidrocentrale destinate producerii de energie electrică pentru consumul propriu, din surse de energie regenerabile, în favoarea cabanelor și refugiilor alpine din regiunile muntoase înalte, pentru care racordarea la rețeaua electrică nu este realizabilă fără un efort tehnic și financiar adecvat, a expirat la 31 decembrie 2016?
2. În cazul unui răspuns afirmativ la această întrebare:
  - 2.1 Articolul 20 din Regulamentul (UE) 2015/1589 trebuie interpretat în sensul că, în cazul unei utilizări abuzive a ajutoarelor, Comisia este obligată să adopte o decizie de recuperare înainte de intervenția autorităților statului?
  - 2.2 Ajutorul menționat este compatibil cu piața internă în sensul articolului 107 alineatul (3) litera (c) TFUE întrucât este destinat să faciliteze dezvoltarea anumitor regiuni economice sau poate denatura concurența și poate afecta schimburile comerciale dintre statele membre?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Articolul 107 alineatul (1) și alineatul (3) litera (c), precum și articolul 108 alineatele (1), (2) și (3) TFUE

Articolul 1 literele (a), (c), (f), (g), articolul 4 alineatul (3), articolul 9 alineatele (3) și (4), articolul 20 din Regulamentul (UE) 2015/1589, precum și considerentul (28) al acestui regulament

Articolul 4 alineatul (1), alineatul (2) litera (b) și alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO 2004, L 140, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 2, p. 42)

Articolul 41 alineatul (7) litera (a), alineatul (8) și alineatul (9) din Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei din 17 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat (JO 2014, L 187, p. 1) (Regulamentul general privind categoriile de ajutoare compatibile, denumit în continuare „Regulamentul [UE] nr. 651/2014”)

Articolele 3 și 6 din Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 al Comisiei din 18 decembrie 2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor *de minimis* (JO 2013, L 352, p. 1, denumit în continuare „Regulamentul [UE] nr. 1407/2013”)

Punctele 6, 97 și 98 din Decizia privind ajutoarele SA.32113

Dispozițiile naționale invocate

Legea provincială din 7 iulie 2010, nr. 9, intitulată „Dispoziții în materie de economisire a energiei, surse de energie regenerabile și protecția climei”, publicată în Jurnalul Oficial al regiunii nr. 31 din 3 august 2010, în versiunea în vigoare în prezent (denumită în continuare „Legea provincială nr. 9”).

Decizia guvernului provinciei nr. 1804 din 8 noiembrie 2010, publicată în Jurnalul Oficial nr. 46 al regiunii din 13 noiembrie 2012 (denumită în continuare „decizia guvernului provinciei nr. 1804”)

Situația de fapt și procedura

- 1 Recurenta este proprietara unor bunuri imobile care, datorită localizării lor geografice, nu sunt racordate la rețeaua publică de energie electrică.
- 2 Prin Legea provincială nr. 9 a fost instituit un ajutor în cuantum de 80 % pentru construirea de hidrocentrale destinate producerii de energie electrică din surse de energie regenerabile în favoarea cabanelor și refugiilor alpine pentru care o racordare la rețeaua electrică nu este realizabilă fără costuri tehnice și financiare adecvate.
- 3 Această schemă de ajutor a fost autorizată de Comisia Europeană (denumită în continuare „Comisia”) la 25 iulie 2012, prin Decizia privind ajutoarele SA.32113.
- 4 Pe baza acestei scheme de ajutor, reclamanta a solicitat autorității competente a pârâtei, la 15 septembrie 2017, acordarea cuantumului maxim al ajutorului pentru construirea unei hidrocentrale pe proprietățile sale imobiliare. Energia electrică produsă era destinată exclusiv nevoilor proprii.
- 5 Prin decizia autorității competente, reclamantei i s-a acordat un ajutor în cuantum de 144 634 de euro – care corespunde unui procent de 80 % din costurile eligibile în cuantum de 180 792,48 euro, pentru construirea unei microhidrocentrale în scopul acoperirii necesarului de energie electrică propriu.
- 6 Construcția microhidrocentralei a fost finalizată la 27 septembrie 2018. La 16 noiembrie 2018 a fost plătit ajutorul în cuantum de 140 970 de euro.
- 7 La 27 ianuarie 2020, autoritatea competentă a retras parțial ajutorul acordat. Schema de ajutor SA.32113 ar fi expirat la 31 decembrie 2016, guvernul

provinciei ar fi modificat criteriile pentru acordarea ajutorului, iar Regulamentul nr. 651/2014 ar fi redus cuantumul maxim al costurilor eligibile de la 80 % la 65 %. Pe baza noilor criterii, costurile eligibile au fost stabilite la 174 241,68 euro, fiind calculat un ajutor în cuantum de 65 %, și anume de 113 257,09 euro. La 14 februarie 2020, reclamanta a fost invitată să ramburseze o parte din ajutor plus dobânzi, în cuantum total de 27 946,12 euro.

- 8 La 15 iunie 2020, reclamanta a sesizat prezenta instanță administrativă cu o acțiune având ca obiect anularea actelor care o lezează, în special retragerea parțială și cererea de rambursare (denumite în continuare „actele atacate”).
- 9 Ea își întemeiază acțiunea formulată pe cinci motive, prin care – în măsura în care privește dreptul Uniunii – invocă următoarele aspecte:
  - Ajutorul nu ar fi nelegal, întrucât nu ar exista un ajutor în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE. Ajutorul ar fi fost acordat reclamantei în calitate de persoană particulară. Nu ar fi fost favorizată nicio întreprindere. O denaturare a concurenței în cadrul Uniunii Europene nu ar fi posibilă, întrucât energia electrică produsă ar avea ca scop exclusiv acoperirea necesarului propriu.
  - Pârâta ar fi încălcat articolele 3 și 6 din Regulamentul (UE) nr. 1407/2013, deoarece nu a examinat dacă ajutorul fusese acordat în conformitate cu regulamentul aplicabil.
  - Ajutorul ar fi admisibil în temeiul articolului 107 alineatul (3) TFUE. Nu ar fi fost necesară o procedură de notificare, întrucât era exceptat în temeiul Regulamentului (UE) nr. 651/2014.
  - Dispoziția articolului 2 din Regulamentul (UE) 2015/1589, potrivit căreia ajutoarele noi trebuie notificate Comisiei, nu s-ar aplica ajutoarelor existente, așadar schemelor de ajutor și ajutoarelor individuale autorizate de Comisie sau de Consiliu. Ajutoarele existente, deja autorizate, precum cel în discuție în prezentul litigiu, nu ar trebui nici notificate, nici autorizate. În speță, Comisia nu ar fi inițiat procedura prevăzută la articolul 22 din Regulamentul (UE) 2015/1589 și, în consecință, nu ar fi ridicat obiecții cu privire la ajutor.
  - Retragerea ar fi nelegală, deoarece nu ar exista o decizie de recuperare a Comisiei, iar administrația nu ar fi competentă să califice ajutorul drept ilegal fără decizia Comisiei prevăzută la capitolul III din Regulamentul (UE) 2015/1589.
- 10 Pârâta solicită respingerea acțiunii.
- 11 Ea consideră că în cauză era vorba despre un ajutor de stat ilegal, din moment ce schema de ajutor SA.32113 expirase la 31 decembrie 2016 și, prin urmare, ajutorul era lipsit de temei legal. În plus, ajutorul ar fi încălcat Regulamentul (UE) nr. 651/2014. Prin urmare, acesta ar fi trebuit ajustat în conformitate cu acest regulament și redus.

Motivarea trimiterii preliminare

- 12 Admiterea acțiunii depinde de o decizie a Curții de Justiție a Uniunii Europene (denumită în continuare „Curtea”) cu privire la interpretarea tratatelor.
- 13 Instanța de trimitere consideră necesar să adreseze Curții, în temeiul articolului 267 TFUE, întrebările preliminare menționate anterior pentru motivele prezentate în continuare, acestea fiind determinante pentru soluționarea litigiului în privința mai multor capete de cerere formulate de reclamantă.

Legislația Uniunii și legislația națională

- 14 Normele juridice care reglementează litigiul sunt menționate anterior, în secțiunile „Dispoziții naționale invocate” și „Dispoziții de drept al Uniunii invocate”. Considerațiile care urmează urmăresc completarea acestora.
- 15 Legea provincială nr. 9 prevede că Provincia Autonomă Bolzano poate acorda ajutoare în cuantum de până la 80 % pentru construirea și extinderea instalațiilor de producere a energiei electrice din surse regenerabile. Pe această bază s-a decis, prin decizia nr. 1804 a guvernului provinciei, în ceea ce privește aceste instalații, acordarea unui ajutor pentru construcția și extinderea hidrocentralelor în favoarea cabanelor și refugiilor alpine. De asemenea, cheltuielile ar trebui stabilite, în sarcina exercițiilor fiscale următoare, prin Legea anuală a finanțelor.
- 16 Prin Decizia privind ajutoarele SA.32113, Comisia a autorizat schema de ajutoare prezentată anterior. Din aceasta reiese că, în ceea ce privește schema de ajutor, erau prevăzute un buget total în cuantum de 187 milioane de euro și unul anual de 32 milioane de euro, precum și o durată care expira la 31 decembrie 2016. Potrivit Comisiei, aproximativ jumătate din fonduri nu constituie ajutoare de stat, nefiind menționată expres o durată precisă.
- 17 În special în ceea ce privește ajutorul pentru investiții în sectorul hidrocentralelor destinate cabanelor și refugiilor alpine, Comisia a decis să nu ridice obiecții, pentru motivul că era un ajutor de stat destinat să faciliteze dezvoltarea anumitor activități sau a anumitor regiuni economice în sensul articolului 107 alineatul (3) litera (c), compatibil cu piața internă.
- 18 Comisia a considerat *a priori* că efectele producției de energie electrică în zone îndepărtate, fără racordare la rețeaua de energie electrică, asupra schimburilor comerciale dintre statele membre (punctul 98 din Decizia privind ajutoarele SA.32113) erau reduse.
- 19 Regimul prevăzut ar avea ca scop compensarea unei specificități teritoriale reale și ar fi justificat în mod obiectiv de necesitatea de a preveni în mod rațional lipsa aprovizionării cu energie electrică fiabilă și eficientă în regiunile îndepărtate din Provincia Autonomă Bolzano. Prin urmare, Comisia a concluzionat că ajutorul în favoarea electrificării regiunilor rurale și alpine din Provincia Autonomă Bolzano avea, în ansamblu, un efect pozitiv, în măsura în care contribuia la asigurarea

dreptului clienților, în special al familiilor și al micilor întreprinderi, la o aprovizionare fiabilă și ecologică cu energie electrică (punctul 98 din Decizia privind ajutoarele SA.32113).

- 20 Potrivit articolului 41 din Regulamentul (UE) nr. 651/2014, intitulat „Ajutoarele pentru investiții în favoarea energiei regenerabile”, ajutoarele pentru investiții în favoarea energiei regenerabile sunt compatibile cu piața internă și exceptate de la obligația de notificare, cu condiția să îndeplinească celelalte condiții prevăzute de această dispoziție.

Cu privire la întrebările preliminare

- 21 Primul motiv ridică problema de drept dacă ajutorul în valoare de 80 % acordat poate provoca o denaturare a concurenței și poate afecta schimburile comerciale dintre statele membre.
- 22 În cazul unui răspuns negativ la această întrebare, aceasta ar determina anularea actelor atacate.
- 23 În plus, în fața acestei instanțe sunt pendinte alte șapte cazuri similare, care au la origine aceeași problemă de drept.
- 24 Celelalte motive ridică problema de drept dacă ajutorul din speță este un ajutor existent și dacă autoritatea statală putea decide ea însăși cu privire la acest aspect sau dacă ar fi trebuit să transmită Comisiei această decizie.
- 25 Instanța de trimitere are, în această privință, îndoieli cu privire la expirarea efectivă a schemei de ajutoare SA.32113 autorizate de Comisie.
- 26 Decizia privind ajutoarele SA.32113 nu stabilește *per se*, în mod expres, o limitare în timp a schemei. Numai din publicarea sa parțială în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din 4 ianuarie 2013 reiese că schema de ajutor prevăzută de legea provincială avea durata prevăzută până la 31 decembrie 2016.
- 27 Legea provincială nr. 9 prevedea că resursele necesare pentru construcția microhidrocentralelor destinate cabanelor și refugiilor alpine a căror racordare la rețeaua electrică nu era posibilă fără o sarcină tehnică și financiară adecvată trebuiau stabilite anual prin legea finanțelor.
- 28 Acest lucru s-a realizat și ulterior anului 2016, în bugetul provinciei fiind prevăzute sume corespunzătoare pentru anii 2017 și 2018.
- 29 În Decizia privind ajutoarele SA.32113, Comisia considerase că, în ceea ce privește cabanele și refugiile alpine neracordate la rețeaua electrică, obiectivele Legii provinciale nr. 9 erau compatibile cu piața internă.
- 30 În consecință, se ridică problema dacă schema de ajutor legată de electrificarea cabanelor și refugiilor alpine din surse de energie regenerabile, care a fost

declarată de Comisie drept compatibilă cu piața internă în sensul articolului 107 alineatul (3) TFUE, a expirat la 31 decembrie 2016.

- 31 În cazul unui răspuns negativ la întrebarea anterioară, ajutorul acordat ar constitui un ajutor existent, cu consecința că reducerea contestată a ajutorului ar fi nelegală.
- 32 În schimb, în cazul unui răspuns afirmativ, ajutorul în discuție ar fi un ajutor acordat după perioada autorizată de Comisie. Chiar în lipsa încălcării condițiilor și a obligațiilor impuse de Comisie, ar fi în discuție o acordare abuzivă de ajutoare.
- 33 În acest caz, ar trebui să se examineze dacă articolul 20 din Regulamentul (UE) 2015/1589 trebuie interpretat în sensul că, în cazul acordării abuzive de ajutoare înainte de intervenția autorității de stat, Comisia trebuie să adopte o decizie de recuperare.
- 34 În plus, este necesar să se examineze dacă aceste ajutoare rămân – astfel cum a constatat Comisia în Decizia privind ajutoarele SA.32113 – compatibile cu piața internă în sensul articolului 107 alineatul (3) litera (c) [TFUE], în măsura în care sunt destinate să faciliteze dezvoltarea anumitor regiuni economice.

DOCUMENT DELIBERATO